

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.4.26.
COM(2017) 250 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

a szociális jogok európai pillérének létrehozásáról

{SWD(2017) 200 final}

{SWD(2017) 201 final}

{SWD(2017) 206 final}

„Fokoznunk kell a méltányos és valóban páneurópai munkaerőpiac megteremtésére irányuló munkát. (...) Ezen erőfeszítések részeként szeretném, ha létrejönne a szociális jogok európai pillére, amely figyelembe veszi az európai társadalmak és a munka világának változó jellemzőit, és amely irányítúként szolgálhat az euróövezeten belüli megújított konvergencia számára. A szociális jogok európai pillérének ki kell egészítenie mindazt, amit az uniós munkavállalók védelme terén mindeddig együttesen már elértünk. Úgy vélem, helyesen cselekszünk, ha ezt a kezdeményezést az euróövezeten belül indítjuk el, lehetővé téve ugyanakkor a többi tagállam számára, hogy csatlakozzanak hozzá, ha szeretnék.”

Jean-Claude Juncker elnök, Az Unió helyzete,
Európai Parlament, 2015. szeptember 9.

1. Bevezetés

A jelenlegi Európai Bizottság kiemelt feladatának tartja, hogy befogadóbbá és méltányosabbá tegye az Európai Uniót¹. Mióta Jean-Claude Juncker elnök bejelentette a szociális jogok európai pillérének létrehozását, a Bizottság minden szinten aktívan együttműködik az összes érdekelt féllel. 2016 márciusában a Bizottság bemutatta a szociális jogok európai pillérének előzetes tervezetét, és a visszajelzések összegyűjtése céljából széles körű nyilvános konzultációt indított². 2017 januárjában a konzultáció záróeseményeként magas szintű konferenciára került sor, melynek tematikája egyrészt az érdekelt felek által szervezett rendezvényeken, másrészt az európai szintű konzultáció során összegyűjtött véleményeken alapult³.

A Bizottság a mai napon ismerteti a nyilvános konzultáció eredményeit, valamint a szociális jogok európai pillérére vonatkozó végleges javaslatát. A pillér számos kulcsfontosságú elvet és jogot meghatároz a méltányos alapon és jól működő munkaerőpiacok és jóléti rendszerek alátámasztására. Amint azt az öt elnöknek az európai gazdasági és monetáris unió megvalósításáról szóló jelentése⁴ is kiemelte, ez elengedhetetlen az ellenállóbb gazdasági struktúrák kiépítéséhez is. A pillér tehát irányítúként hivatott szolgálni a megújított konvergenciafolyamat számára, melynek célja, hogy a kezdeményezésben részt vevő tagállamokban javuljanak a munka- és életkörülmények. Az eszközt elsősorban az euróövezet számára hozták létre, de valamennyi uniós tagállam előtt nyitva áll.

Ezen elvek és jogok érvényesítése közös felelősség. A pillérrel kapcsolatos célkitűzések eléréséhez szükséges eszközök többségükben a helyi, regionális és nemzeti hatóságok, valamint a szociális partnerek és a civil társadalom kezében vannak. Az Európai Unió – és

¹ Lásd Jean-Claude Juncker politikai iránymutatását a hivatalba lépő következő Európai Bizottság számára: „Új kezdet Európa számára: a munkahelyteremtés, a növekedés, a méltányosság és a demokratikus változás programja”, 2014. július 15.

² Lásd COM(2016) 127 final, 2016. március 8.

³ A nyilvános konzultáció eredményeit lásd a 2017. április 26-i SWD (2017) 206 kísérő dokumentumban.

⁴ Lásd az öt elnök jelentését az európai gazdasági és monetáris unió megvalósításáról, 2015. június 22.

különösen az Európai Bizottság – abban segíthet, hogy meghatározza a keretrendszert, megadja az irányt és egyenlő feltételeket teremtsen, miközben teljes mértékben tiszteletben tartja az egyes országok sajátos körülményeit és az intézményi struktúrákat. Bár az említett tevékenységek elengedhetetlenek, az uniós szintű fellépést minden felelősségi szinten támogatni kell és nyomon kell követni.

Az Európa szociális dimenziójáról szóló vita része az EU-27 jövőjéről kezdeményezett, szélesebb körű eszmecserének. Az Európa jövőjéről szóló bizottsági fehér könyv⁵ nyomán széles körű párbeszéd bontakozott ki arról, hogy milyen jövőt kívánunk magunk, gyermekeink és Európa számára. A szociális jogok európai pillérééről szóló csomaggal együtt közzétett, Európa szociális dimenziójáról szóló vitaanyag⁶ a következő évtizedben az európai társadalmakban és a munka világában várható mélyreható átalakulásokra összpontosít, és számos lehetőséget felvázol arra vonatkozóan, hogy ezekre milyen közös választ adjunk egy olyan Európa megteremtésével, amely védelmet nyújt, eszközöket ad polgárai kezébe és garantálja a biztonságot. Az EU vezetői által 2017. március 25-én elfogadott Római Nyilatkozat kiemelte a szociális Európa jelentőségét. A 2017. november 17-én Göteborgban megrendezésre kerülő szociális csúcstalálkozó, melynek témája a tisztességes munkafeltételek és növekedés lesz, további alkalmat biztosít e kérdések továbbgondolására.

Ez a közlemény bemutatja a szociális jogok európai pillérét, és felvázolja, miként lehet továbbhaladni a megvalósítása felé vezető úton. A közleményt számos, a munka és a magánélet közötti egyensúllyal, a munkavállalók tájékoztatásával, a szociális védelemhez való hozzáféréssel és a munkaidővel kapcsolatos jogalkotási és nem jogalkotási kezdeményezés kíséri. A pillér logikája szerint e javaslatok arra szolgálnak, hogy elfogadásuk után naprakésszé tegyék és kiegészítsék az uniós vívmányokat. Magának a pillérnek a szövegét az egyes elvekre és jogokra vonatkozó részletesebb magyarázatokat tartalmazó bizottsági szolgálati munkadokumentum támasztja alá⁷. Az előrelépések nyomon követését pedig egy szociális eredménytábla teszi lehetővé⁸. Célja, hogy több országra kiterjedően figyelemmel lehessen kísérni a tendenciákat és teljesítményeket, valamint megfelelő információkkal szolgáljon a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének keretében történő szakpolitikai irányításhoz. Az eredménytábla hasznos lesz arra a célra is, hogy a szociális szempontból a lehető legjobb („AAA”) minősítés felé tett előrelépéseket az egész EU vonatkozásában felmérjék vele.

2. Mi vezetett a szociális jogok európai pillérének kialakításához?

A szociális jogok európai pillérének bemutatásakor szem előtt kell tartani a ma és a holnap realitásait. A gazdasági és szociális feltételek közelmúltbeli javulása ellenére az elmúlt évtized válságának öröksége Európa számos részén még mindig erősen érezhető, hogy

⁵ Lásd COM(2017) 2025, 2017. március 1.

⁶ Lásd COM(2017) 206, 2017. április 26.

⁷ Lásd SWD(2017) 201, 2017. április 26.

⁸ Lásd SWD(2017) 200, 2017. április 26.

csak a tartós munkanélküliséget, az ifjúsági munkanélküliséget és az elszegényedés kockázatát említjük. Ugyanakkor a társadalmainkban és a munka világában végbemenő gyors változásokkal minden tagállam szembesül. Amint az Európa szociális dimenziójáról szóló vitaanyag is emlékeztet rá, az előttünk álló kihívások egyben lehetőségek is. Az EU a világ legfejlettebb jóléti rendszereinek ad otthont, és a bevált módszerek és szociális innovációk gazdagsága jellemzi, de az európai társadalmaknak is szembe kell nézniük az új társadalmi kihívásokkal, és alkalmazkodniuk kell hozzájuk.

Ebben az összefüggésben a szociális jogok európai pillére új és hatékonyabban érvényesíthető jogokkal kívánja felruházni a polgárokat. A pillért alkotó húsz elv és a kapcsolódó jogok az alábbi három kategóriát ölelik fel: esélyegyenlőség és a munkaerőpiacra való belépés, tisztességes munkakörülmények, valamint szociális védelem és társadalmi befogadás. Arra helyezik a hangsúlyt, hogy miként lehet elérni a magas szinten versenyképes szociális piacgazdaságra vonatkozóan a Szerződésekben tett ígéretet, teljes foglalkoztatottságra és társadalmi haladásra törekedve. Bár az elveket és a jogokat egyetértés övezi, azok teljesítésére nincsen mindenkire érvényes egyenmegoldás: a pillérben elismerést kap, hogy különféle helyzetek léteznek, és a közös célok elérésére rendelkezésre álló eszközök sokfélék.

A szociális jogok európai pillérére irányuló javaslat ma előterjesztett végső változata a nyilvános konzultáció során nagy számban összegyűjtött hozzájárulásokra épül (lásd az 1. háttérmagyarázatot). A konzultációt követően számos paraméter finomodott a 2016. márciusi előzetes tervezethez képest.

1. háttérmagyarázat: A szociális jogok európai pillérével kapcsolatban folytatott konzultáció

2016 márciusától decemberéig a Bizottság nyilvános konzultációt folytatott, hogy visszajelzéseket gyűjtsön a pillér előzetes tervezetéről. Ez egyben arra is alkalmat nyújtott, hogy elgondolkodjunk a munkavégzési és jóléti rendszerek jövőjéről és arról, hogy az uniós jogi vívmányok továbbra is megfelelnek-e céljuknak, valamint arról, hogy a pillérnek milyen szerep juthat a gazdasági és monetáris unió irányításában.

A konzultáció nyomán széles körű vita alakult ki a többi uniós intézménnyel, a nemzeti kormányokkal és parlamentekkel, a szakértőkkel és a civil társadalommal. A szociális partnereknek különösen fontos szerep jutott: számukra külön meghallgatásokat szerveztek az EU, a nemzeti ágazatközi szervezetek és az uniós ágazati szövetségek részvételével. Több mint 60 ilyen rendezvényre került sor szerte Európában, és a résztvevők száma meghaladta a 2 500-at. Nemzeti szinten 27 tagállamban tartottak konzultációs rendezvényeket kimondottan ebből a célból. Az online kérdőívre több mint 16 500 válasz érkezett. A konzultációs folyamat lezárásaként 2017. január 23-án magas szintű konferenciára került sor.

Az Európai Parlament 2017. január 19-én állásfoglalást fogadott el a pillérre vonatkozóan⁹. A Régiók Bizottsága 2016. október 11-én¹⁰, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság pedig 2017. január 25-

⁹ 2016/2095(INI).

¹⁰ CDR 2868/2016.

én¹¹ fogadta el idevágó véleményét. 21 nemzeti kormánytól is érkezett állásfoglalás¹², a miniszterek pedig a Tanács különböző ülésein vitatták meg a pillért.

A konzultáció során négy olyan átfogó témakört sikerült azonosítani, amellyel a válaszadók szerint foglalkozni kell: i. a válság társadalmi következményei, ideértve az egyre nagyobb szegénységet és a kirekesztődést, az egyenlőtlenségeket, a munkanélküliséget, valamint az alacsony növekedést és versenyképességet; ii. a munka és a kialakuló digitális munkaerőpiac jövője; iii. a demográfiai fejlemények, nevezetesen az európai népesség elöregedése, valamint iv. a tagállamok közötti gazdasági különbségek. A szociális jogok európai pillére a ma bemutatott formájában ezeket a kérdéseket tükrözi.

A konzultációban részt vevők összességében pozitív hozzáállást tanúsítottak a szociális jogok európai pillére iránt, és a válaszadók egy szociálisabb Európa megteremtésére irányuló lehetőségként tekintenek rá. Ugyanakkor megerősítést nyert, hogy Európa gazdasági és társadalmi kihívásai összefüggenek egymással, és minden szinten egyaránt következetes intézkedéseket igényelnek. Számos válaszadó különösen fontosnak tartotta kiemelni, hogy a pillérnek nem lehet az a célja, hogy EU-szerte harmonizálja a szociálpolitikát.

Az ezzel a közleménnyel együtt közzétett bizottsági szolgálati munkadokumentum részletesebb áttekintést ad a konzultációról¹³.

Ezek a kihívások különös jelentőséggel bírnak az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása szempontjából, amint azt az öt elnök 2015. júniusi jelentése¹⁴ is kiemelte.

A GMU nem csak társadalmi, hanem gazdasági szempontból is létszükséglet. Az euróövezetre jellemző foglalkoztatási és szociális körülmények nagy eltéréseket mutatnak, részben a válság következtében, részben pedig már a válságot megelőző években kialakult egyensúlyhiány miatt. Amint a jelentés rámutat, a gazdasági és monetáris unió zavartalan működéséhez elengedhetetlenek a magas foglalkoztatottsági szintet megvalósító, hatékony és rugalmas munkaerőpiacok, amelyek képesek úgy reagálni a gazdasági sokkokra, hogy közben nem növekszik a munkanélküliség. Az ilyen munkaerőpiacok idővel ahhoz is hozzájárulnak, hogy konvergáljon az egyes tagállamok teljesítménye, és társadalmaik befogadóbbá váljanak. A munkaerőpiacok kérdésén túl arról is fontos gondoskodni, hogy minden polgár megfelelő oktatásban részesülhessen, és hogy eredményes szociális védelmi rendszer – többek között úgynevezett „szociális védelmi minimum” – óvja a társadalom legveszélyeztetettebb tagjait. Végezetül a jelentés kiemeli, hogy tovább kell haladni, és el kell mélyíteni a nemzeti munkaerőpiacok integrációját a földrajzi és szakmai mobilitás megkönnyítésével. Ehhez azonban nemcsak egyenlő, hanem igazságosan kialakított és érvényesíthető versenyfeltételekre van szükség mind a hatóságok, mind a munkavállalók, mind a vállalkozások vonatkozásában.

¹¹ SOC/542-01902-00-01-ac.

¹² Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Dánia, Észtország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Svédország és az Egyesült Királyság.

¹³ Lásd SWD(2017) 206, 2017. április 26.

¹⁴ Lásd Jean-Claude Juncker „Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása” című jelentését, amely Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi és Martin Schulz együttműködésével készült, 2015. június.

A pillér tehát elsősorban az euróövezet tagállamai számára lett kialakítva, de bármely más tagállam alkalmazhatja, amely részt kíván venni benne.

3. A pillér politikai és jogi természete

A pillér közvetlenül merít az európai bevált gyakorlatok gazdag tárházából, és az uniós és nemzetközi szinten már működő stabil joganyagra épül. Ezen értékek közül sokat már a Római Szerződések is rögzítettek 1957-ben, és globális elismertségük tovább nőtt az olyan nemzetközi szervezetek, mint az ENSZ, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és az Európa Tanács munkája nyomán. A pillér különösen az 1961. október 18-án Torinóban aláírt Európai Szociális Chartán, valamint a munkavállalók alapvető szociális jogairól szóló, 1989. évi közösségi chartán alapul – mindkét dokumentum alapvető szociális jogokat határoz meg. Ezzel egyidejűleg az EU szociális vívmányai az elmúlt 30 évben továbbfejlődtek – a Szerződésekben foglalt új rendelkezéseknek, az Európai Unió Alapjogi Chartája elfogadásának, az új jogszabályoknak és az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlatának köszönhetően. Az ENSZ a közelmúltban elfogadta a 2030-ra kitűzött fenntartható fejlesztési célokat, ami egyben új ütemtervnek is tekinthető a szegénység felszámolására, valamint a fenntartható fejlődés gazdasági, társadalmi és környezeti dimenzióinak kiegyensúlyozott és integrált módon történő kezelésére.

A végleges szöveg a tágabb politikai megfontolásokat és a jogi korlátozásokat is teljes mértékben figyelembe veszi. A tagállamok és számos területen a szociális partnerek elsődleges vagy akár kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek például a munkajog, a minimálbér, az oktatás, az egészségügy és a szociális védelmi rendszerek megszervezése terén. A szociális jogok európai pillére által lefedett területeken a finanszírozás oroszlánrészét is ők viselik. A pillér által meghatározott elveket és jogokat uniós és tagállami szinten is a különféle hatáskörök teljes mértékű tiszteletben tartása mellett kell érvényesíteni. Ez a szubszidiaritás és az arányosság elvével is összhangban van, amelyek előírják, hogy uniós szintű fellépésre csak akkor kerülhet sor, ha a célkitűzéseket az EU szintjén jobban el lehet érni, és az ilyen fellépés nem léphet túl a Szerződésekben kitűzött célok eléréséhez szükséges mértéken. Ezek az elvek biztosítják, hogy a döntéseket az Unió polgáraihoz lehető legközelebb eső szinten hozzák meg, és csak akkor terjesszenek elő uniós szintű intézkedéseket, ha azoknak bizonyított hozzáadott értékük van. Ezt várják az emberek, és ez így a legeredményesebb és leginkább célravezető.

A pillér egyrészt megerősíti az EU-ban már hatályos és a nemzetközi jogi vívmányokban már lefektetett jogokat, másrészt kiegészíti azokat az új realitások tükrében. A pillér az uniós jog kötelező erejű rendelkezéseiben már szereplő elveket és jogokat nem érinti, de a különböző időpontokban, különböző módon és formában meghatározott jogokat és elveket összefoglalva arra törekszik, hogy azokat minden szinten láthatóbbá, érthetőbbé és egyértelműbbé tegye a polgárok és egyéb szereplők számára.

Ily módon a pillér egyfajta keretként működik, amely iránymutatást nyújt a részt vevő tagállamok jövőbeli intézkedéseinek kialakításához. Ez az oka annak, hogy a szöveg bizottsági ajánlás formáját ölti, és azt egy intézményközi kihirdetésre vonatkozó javaslat is kíséri. A Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 292. cikke alapján ma elfogadja az ajánlást. Amint az az Alapjogi Charta esetében is történt, az intézményközi kihirdetésre vonatkozó javaslat az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal megvitásra kerül.

A pillér végrehajtására igen különféle helyzetekben és folyamatosan változó társadalmi-gazdasági környezetben fog sor kerülni. Amellett, hogy a pillér referenciakeretrendszerként szolgál, egyben dinamikus eszköz is, amely minden szinten mozgásteret biztosít a szereplők számára ahhoz, hogy a saját hatáskörüknek megfelelően járjanak el, és eszközeiket konkrét helyzetek függvényében kiigazítsák. Különös hangsúlyt kap, hogy az új kihívásoknak való megfelelés érdekében bátrabban végezzenek politikai kísérleteket és alkalmazzanak szociális innovációkat, hiszen ez mindenkinek hasznára válhat. Az alábbiak szerint az eredmények nyomon követése érdekében uniós szinten számos intézkedést fognak indítani, illetve megerősítik a meglévőket.

A pillérben lefektetett elvek és jogok fontosak a polgárok, a hatóságok és a szociális partnerek számára, bármilyen szinten tevékenykedjenek is. Tekintettel a pillér jogi természetére, ezek az elvek és jogok nem érvényesíthetők közvetlenül: ehhez a megfelelő szinten meghozott célirányos intézkedésekre és/vagy idevágó jogszabályokra van szükség. A pillért kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum¹⁵ részletesebben is tárgyalja ezt.

A legfőbb nehézség sok esetben nem is annyira a jogok elvi elismerésében, hanem azok gyakorlati alkalmazásában rejlik. Vannak olyan esetek, amikor a polgárok azért nem élhetnek teljes mértékben jogaikkal, mert vagy nem ismerik a már hatályos jogszabályokat, vagy azok végrehajtásában vagy érvényre juttatásában mutatkozik valamilyen hiányosság a tagállamok részéről. Éppen ezért a nyomonkövetési stratégia nagy hangsúlyt fog fektetni a meglévő jogok hatékonyabb érvényesítésére. Arra, hogy ez hogyan történik, példa lehet a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos uniós jogszabályok legutóbbi értékelése: széles körű konzultációra került sor annak érdekében, hogy felmérjék, a meglévő jogszabályok hatékonyak, eredményesek, relevánsak és koherensek-e, valamint hogy kialakítsanak egy olyan stratégiát, amely hatékonyabban védi a munkavállalók egészségét és biztonságát, miközben tekintettel van a kapcsolódó adminisztratív terhekre és a kkv-k sajátos igényeire is¹⁶.

4. Uniós szintű nyomon követés

Tekintettel a fent kifejtett politikai és jogi megfontolásokra, a pillér végrehajtása elsősorban a nemzeti kormányok, a hatóságok és a különféle szinten tevékenykedő szociális partnerek feladata lesz. Arról, hogy az EU rendelkezik-e jogi hatáskörrel az intézkedéshez, a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum¹⁷ további részletekkel szolgál. E szakasz a továbbiakban az uniós szintű nyomon követésre összpontosít.

Európai szinten minden rendelkezésre álló eszköz bevetésre kerül: az uniós jog, különös tekintettel a már létező vívmányok gazdag tárházára és végrehajtásukra – ezeket szükség

¹⁵ Lásd SWD(2017) 201, 2017. április 26. A szociális jogok európai pillérében lefektetett elvek az EU polgáira és a jogszerűen az EU-ban tartózkodó, harmadik országbeli állampolgárokra vonatkoznak.

¹⁶ Lásd COM(2017) 12; 2017. január 10.

¹⁷ Lásd SWD(2017) 201, 2017. április 26.

esetén naprakésszé kell tenni és ki kell egészíteni; a szociális párbeszéd, vagyis az uniós szociális partnerekkel való kapcsolatépítés és munkájuk támogatása; szakpolitikai iránymutatás és ajánlás, a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterén keresztül; valamint pénzügyi támogatás a sokféle uniós alapon keresztül. Ezen túlmenően a pillér végrehajtását egy új szociális eredménytábla fogja megkönnyíteni, amely a teljesítmények terén elért haladás nyomon követését teszi lehetővé.

A szociális jogok európai pillérének jóváhagyása

A Bizottság javaslata szerint a szociális jogok európai pillérét az uniós intézményeknek közösen lenne célszerű kihirdetniük. A megbeszélések során a Bizottság az Európai Parlamenttel és a Tanács elnökségével együtt a mai napon kihirdetett tervezetre támaszkodik. Az idén november 17-én Svédországban megrendezendő szociális csúcstalálkozó az Európa szociális dimenziójáról szóló szélesebb körű vita keretében kulcsfontosságú mozzanat lesz a munka előbbre vitele szempontjából. Addig is a ma elfogadott ajánlás szolgál referenciaként, e közlemény pedig keretet ad a Bizottság jövőbeli intézkedéseinek. A ma elfogadott ajánlás az uniós intézmények általi közös kihirdetés végleges szövegének fényében még módosításra kerülhet.

Az uniós jogszabályok naprakésszé tétele és kiegészítése

Az uniós jogszabályok továbbra is elengedhetetlenek ahhoz, hogy szavatolni lehessen a polgárok Szerződésekben rögzített jogait. A pillérhez tartozó számos alapelv és jog esetében további jogalkotási kezdeményezésekre lesz szükség ahhoz, hogy azok hatékonyan működhessenek. Annak biztosítása, hogy az uniós jogszabályok folyamatosan naprakészek legyenek és betöltsék eredeti céljukat, komoly és soha véget nem érő feladat a Bizottság számára. Ezt számos közelmúltbeli kezdeményezés tükrözi, mint például a szociális biztonsági rendszerek koordinációja, a munkavállalók kiküldetésével kapcsolatos kezdeményezés, a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos uniós keret felülvizsgálata, valamint az európai akadálymentesítési intézkedéscsomag, amelynek célja, hogy javítsa az akadálymentes termékek és szolgáltatások belső piacának működését a fogyatékossgal élők és az idősök javára. A pillér új módszert kínál annak felmérésére, hogy a meglévő uniós jogszabályok kialakítása és kezelése oly módon történik-e, hogy megfeleljenek mind eredeti céljuknak, mind az új kihívásoknak. A pillér működésének megkezdését a munka és a magánélet egyensúlyával, a szociális védelemhez való hozzáféréssel és a munkavállalók tájékoztatásával kapcsolatos jogalkotási kezdeményezések első csoportja kíséri. A jövőben a további olyan kezdeményezésekre, amelyek a pillérben lefektetett elvek és jogok körébe tartoznak, a Bizottság éves munkaprogramjának előkészítésére és megvitatására irányuló folyamat keretében kerül sor.

Az uniós jog hatékonyabb érvényesítése

A szociális jogok európai pillére az új jogalkotási kezdeményezések mellett a meglévő jogszabályok hatékony végrehajtására is összpontosít. A pillér lehetőséget nyújt arra, hogy a már hatályos uniós jogszabályok végrehajtását és érvényre juttatását megerősítsük, többek

között nem jogalkotási intézkedések révén. E megerősített végrehajtás magában foglalja a jogokkal és azok érvényesítésének mechanizmusaival kapcsolatos tájékoztatás támogatását, illetve – amennyiben erre szükség van – az értelmező útmutatások továbbfejlesztését is. A közösségi gazdaságra vonatkozó, a közelmúltban elfogadott európai menetrend¹⁸ és a munkaidő-irányelvet értelmező, ma közzétett közlemény¹⁹ egy-egy példa arra, hogy az említett útmutatás milyen formát ölthet. A Bizottság – főként a szociális partnerek véleményére támaszkodva – azt is felül fogja vizsgálni, hogy hol mutatkoznak hiányosságok a végrehajtásban, és meghatározza, milyen intézkedésekkel lehet a helyzetet orvosolni.

A szociális párbeszéd támogatása az EU-ban

A Bizottság mandátuma kezdete óta támogatja az uniós szintű szociális párbeszéd újraindítását: új lendületet adott a szociális partnerek uniós politikában és jogalkotásban való részvételének, csakúgy mint a szociális párbeszéd előmozdításának minden szinten. Az uniós szociális partnerek, a Tanács elnöksége és a Bizottság a szociális párbeszéd új kezdetéről szóló közös nyilatkozat 2016 júniusi aláírásával megerősítették közös elkötelezettségüket a szociális párbeszéd keretfeltételeinek, eredményességének és minőségének minden szinten történő javítása mellett. A munkaadók és a szakszervezetek kétoldalú együttműködése elengedhetetlen a jól működő szociális párbeszédhez. Az uniós szintű szociális partnerek által 2017 márciusában aláírt, tevékeny időskorról és a nemzedékek közötti szolidaritásról szóló keretmegállapodás kitűnő példája annak, hogy a szociális partnerek miként járulhatnak hozzá a jó kormányzáshoz és a hatékonyabb társadalmi és gazdasági reformokhoz.

A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének keretében elért eredmények nyomon követése

A szociális szempontok a jelenlegi Bizottság mandátumának kezdete óta a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterében általánosan érvényesülnek, sőt megerősítést is nyertek. Azáltal, hogy elemzés és ajánlások felméri, nyomon követik, illetve összevetik a pillérben lefektetett szociális elvek végrehajtása terén elért eredményeket, elismerik ezeket az elveket és előmozdítják azokat. Az összehasonlító teljesítményértékelésre és a bevált módszerek cseréjére számos területen sor fog kerülni, például a foglalkoztatásvédelmi jogszabályok, a munkanélküli ellátások, a minimálbér, a minimumjövedelem és a készségek területén is²⁰. Az előrelépések nyomon követését egy új szociális eredménytábla fogja megkönnyíteni, amely korlátozott számban már jelenleg is használatos olyan mutatókat foglal magában, amelyek a foglalkoztatási és szociális tendenciák értékelése szempontjából relevánsak²¹. A megfelelő tanácsi bizottságok megvitatják, hogy az eredménytábla bekerüljön-e az európai szemeszter keretében minden ősszel közzétett közös foglalkoztatási jelentésbe. Emellett hivatkozási ponttá is válhat az euróövezet és általában véve Európa szociális dimenziójával kapcsolatos munka számára.

¹⁸ COM(2016) 356, 2016. június 2.

¹⁹ C(2017) 2601, 2017. április 26.

²⁰ A tanácsi bizottságok már megkezdték az e konkrét területekkel kapcsolatos munkát.

²¹ Lásd SWD(2017) 200, 2017. április 26.

Az európai gazdasági és monetáris unió (GMU) kiteljesítése szempontjából releváns következtetések levonása

A szociális jogok európai pillére a GMU-n belüli megújított konvergenciafolyamat elindítása érdekében zajló munka részét képezi. Azon meggyőződés húzódik mögötte, hogy a jobb társadalmi-gazdasági eredmények elérése, a társadalmi ellenálló képesség és a méltányosság irányába mutató konvergencia fejlődés az a szükséges alapzat, amelyre integráltabb és stabilabb Európát lehet építeni, és a konvergenciafolyamat a GMU fenntarthatósága szempontjából is döntő fontosságú. Ha a jövőbe tekintünk, az euróövezet sikere nagyban attól függ, hogy hatékonyak-e a tagállami munkaerőpiacok és szociális védőhálók, és képes-e a gazdaság gyorsan kiheverni a sokkhatásokat, illetve alkalmazkodni hozzájuk, továbbá hatékonyan megbirkózik-e azok társadalmi következményeivel. Ez a nemzeti gazdaságok azon képességén is múlik, hogy emelni tudják-e az életszínvonalat, és fokozni tudják-e a növekedési potenciáljukat. Ehhez magas színvonalú oktatásra és képzésre, a források zökkenőmentes elosztását lehetővé tévő, jól működő munkaerőpiacokra, továbbá megfelelően kialakított szociális védelmi rendszerekre is szükség van, amelyek hatékonyan gondoskodnak az automatikus stabilizációról, a szegénység megelőzéséről és mérsékléséről, valamint elősegítik a munkaerőpiaci reintegrációt. Az öt elnök jelentésével összhangban a pillérben lefektetett elvek és jogok némelyikét a GMU elmélyítésének folyamatának megfelelően szigorúbb kötelezettségekké lehetne felfejleszteni.

Uniós pénzügyi támogatás

A szociális jogok európai pillérének végrehajtása uniós forrásokból, különösen az Európai Szociális Alapból továbbra is támogatható lesz. Különösen az európai strukturális és beruházási alapok, valamint más kulcsfontosságú pénzügyi programok, mint például az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés, az Erasmus+, az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap és a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap keretében megvalósuló, a 2014–2020-as időszakra beütemezett operatív programjai fognak kulcsfontosságú szerepet játszani a pillér számos elvének támogatásában. A pillér referenciaként szolgál majd a 2020 utáni uniós pénzügyi programozási időszak kialakításához is. A Bizottság szoros együttműködést fog folytatni a tagállamokkal, a helyi és regionális önkormányzatokkal annak érdekében, hogy a jövőbeli uniós finanszírozás a meghatározott prioritásokra irányuljon, és hogy a tagállamok létrehozzák az ahhoz szükséges struktúrákat, hogy ezeket a forrásokat teljes mértékben ki lehessen használni azokon a területeken, ahol a legnagyobb szükség van rájuk.

5. Következtetés

A szociális jogok európai pilléréről szóló konzultáció rávilágított az Európát és különösen az euróövezetet érintő szociális és gazdasági kérdések széles körére, ugyanakkor feltárta a kihívások közötti átfedéseket is, valamint azt, hogy közös és sürgős fellépésre van szükség

ahhoz, hogy Európa ismét visszakerüljön az inkluzívabb gazdasági növekedés és a nagyobb társadalmi kohézió felé vezető pályára. Ezek az erőfeszítések az elmúlt évtizedben kialakult válság megoldása és leküzdése érdekében európai szinten kezdeményezett, átfogóbb politikai és gazdasági menetrend szerves részét képezik.

A szociális jogok európai pillére konkrét elveket és jogokat foglal magában, hogy azok azután uniós és nemzeti szinten konkrét alakot öltsenek. Mindenekelőtt a polgárokat helyezi a középpontba, és kijelöli az esélyegyenlőség, a munkaerőpiacra való belépés, a méltányos munkakörülmények, valamint a szociális védelem és a társadalmi befogadás felé vezető közös utat. Ezek az elvek és jogok az EU-27 jövőjéről folytatott szélesebb körű vitának is alapelemei.

A tagállamok, azok közigazgatási szervei, a szociális partnerek, bármilyen szinten tevékenykedjenek is, és az uniós intézmények közös felelőssége, hogy Európában a nagyobb jólétért és méltányosságért fáradozzanak, valamint azért, hogy a gazdasági és társadalmi fejlődés párhuzamosan haladjon. A pillér mutatókat határoz meg a jövőbeli intézkedések számára, és a csomag részeként ma egy sor uniós kezdeményezés is előterjesztésre került. A Bizottság továbbra is szorosan együttműködik az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal annak érdekében, hogy a pillér kihirdetése minél hamarabb megtörténhessen, az érdekelt felekkel pedig azon munkálkodik, hogy a pillér utánkövetési intézkedéseit minden szinten meg hozzák.